

INLEIDING BIJBELWETENSCHAPPEN

LEERPLAN

Versie leerplan: 01-09-2024

Versie module: IV01/B/1

Studie: Opleiding Theologie

Vakgroep: Inleidende vakken

Studiepunten: 3 EC | 84 studie-uren

Inhoud

Dit vak biedt een inleiding in de Bijbelwetenschappen; een discipline binnen de theologie die de Bijbel bestudeert als verzameling boeken uit de oudheid. Het vak is gewijd aan de opbouw van kennis over de Bijbel en een verdieping in de vraag hoe we de Bijbel wetenschappelijk kunnen bestuderen. De discipline van de Bijbelwetenschappen maakt dankbaar gebruik van sub-disciplines die de bestudering van de Bijbel ondersteunen, zoals de geschiedschrijving, de archeologie en de tekstkritiek. In het vak wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan de opbouw van de Bijbel, de geografie en topografie van de Bijbel, de geschiedenissen achter de Bijbelverhalen, de historische contexten van de Bijbelboeken, de compositie van de Bijbel en de reconstructie van de Bijbeltekst door de tekstkritiek.

Leerdoelen

Kennisverwerving

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof, heb je

- inzicht in de historie, de taak en de grenzen van de discipline van de Bijbelwetenschappen;
- kennis van de opbouw van de Bijbel;
- geografische en topografische kennis om (belangrijke) Bijbelverhalen te kunnen situeren;
- kennis van het debat over de waarde van de Bijbel als historisch bronmateriaal;
- kennis over de werkwijze van de historisch-kritische methode;
- kennis van een selectie van historische contexten achter het OT en het NT om de Bijbelverhalen in hun historische context te kunnen uitleggen;
- kennis van de grote lijnen van de ontwikkeling van de OT en NT-canon;
- kennis van de hoofdlijnen van de geschiedenis van de tekstkritiek;
- kennis van de basale tekstkritische principes.

Inzicht en vaardigheid

Na deelname aan dit vak en bestudering van de behandelde stof kun/heb je:

- de dynamiek benoemen tussen auteurs, redacteuren en (vermeende) pseudo-auteurs;
- het verschil tussen antieke en moderne geschiedschrijving vertalen naar realistische verwachtingen van de historiciteit van het Bijbelse narratief;
- een vaardigheid om in het onderzoeken van de historische periodes uit de Bijbel prioriteit te geven aan het bronmateriaal (Bijbels én buiten-Bijbels) ten opzichte van het Bijbelse narratief;
- de historisch-kritische methode relativeren ten opzichte van de theologische waarde van de Bijbel;
- besef van de verschillen tussen de ontwikkeling van de OT en NT-canon en besef van de blijvende verschillen tussen de door diverse denominaties gebruikte canons;
- uitleggen waarom tekstkritiek nodig is om tot een betrouwbare Bijbelvertaling te komen;
- de geschiedenis van de tekstkritiek relateren aan de tekstuele verschillen tussen de (H)SV en moderne vertalingen als de NBV;
- de vaardigheid om een (eenvoudige) tekstkritische kwestie op te lossen.
- relevante en recente wetenschappelijke theologische artikelen vinden via ATLA en de inhoud ervan verwerken.

Attitude

Gedurende en na dit vak heb/ben je:

- (meer) onder de indruk geraakt van (de wetenschappelijke studie van) het Oude- en Nieuwe Testament;
- besef van de urgentie om als Bijbeluitlegger historische contexten mee te wegen;
- een zekere mate van tolerantie (ontwikkeld) ten aanzien van het bestaan van onzekerheden over de geschiedenis achter de Bijbel;
- je bewust van het feit dat de Bijbelvertalingen zijn gebaseerd op een reconstructie van de Bijbeltekst op basis van de overgeleverde handschriften.

Toetsing

Tentamen over de module en eventuele aanvullende leerstof; werkstuk waarbij minimaal 1 wetenschappelijk artikel moet worden verwerkt (gevonden via ATLA).

Literatuur

Verplichte literatuur

Module *Inleiding Bijbelwetenschappen*.

Aanbevolen literatuur

- Barnes, Ian. 2012. *Historische atlas van de Bijbel. Van de schepping tot en met het Nieuwe Testament*.
- Brink, G. van den. 1995. *Van koinè tot canon: de overlevering van het Griekse Nieuwe Testament*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Carson, D.A. & Moo, Douglas J. 2005. *An Introduction to the New Testament*. 2nd ed. Grand Rapids, MI: Zondervan.

- De Waele, Daniël. 2021. *Ontluikend Christendom: Cultuurgeschiedenis van een nieuwe religie in de Grieks-Romeinse wereld*. Utrecht: KokBoekencentrum Uitgevers.
- Dillard, Raymond B. & Tremper Longman III. 2000. *Inleiding op het Oude Testament*. Heerenveen: Groen. Oorspronkelijke titel: 1995. *An Introduction to the Old Testament*. Grand Rapids, MI: Zondervan.
- Glashouwer, Willem J.J. & Ouweneel, Willem J. 2000. *Het ontstaan van de Bijbel*. Amsterdam: Buijten en Schipperheijn.
- Green, Joel B. & Lee Martin McDonald (ed.) 2013. *The World of the New Testament. Cultural, Social, and Historical Contexts*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.
- Greer, Jonathan S., John W. Hilber, en John H. Walton, red. 2018. *Behind the Scenes of the Old Testament: Cultural, Social, and Historical Contexts*. Grand Rapids, MI: Baker Academic.
- Lieu, Judith M, en J. W Rogerson. 2010. *The Oxford Handbook of Biblical Studies*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- McDonald, Lee Martin & Porter, Stanley. 2000. *Early Christianity and Its Sacred Literature*. Hendrickson.
- Patzia, Arthur G. e.a. 2004 (2002). *Bijbelwetenschappen: uitleg van meer dan 300 begrippen*. Dordrecht: Importantia.
- Proven, Iain & V. Philips Long e.a. 2003. *A Biblical History of Israel*. Louisville, KY: Westminster John Knox Press.
- Puskas, Charles B, en C. Michael Robbins. 2012. *An Introduction to the New Testament*. 2de dr. Cambridge: The Lutterworth PressShepard, Beth M. 2012. *The Craft of History and the Study of the New Testament*. Atlanta, GA, Society of Biblical Literature.
- Stambaugh, John & Balch, David. 1992. *Het Nieuwe Testament in zijn sociale omgeving: schets van de historische en sociale achtergronden van de wereld van het Nieuwe Testament*. Kampen: Kok. 205 pags.
- Van Bruggen, Jacob. 2008. *Het kompas van het Christendom: ontstaan en betekenis van een omstreken Bijbel*. Kampen: Kok.
- Walton, John H. 2006. *Ancient Near Eastern Thought and the Old Testament. Introducing the Conceptual World of the Hebrew Bible*. Grand Rapids, MI. Baker Academic.
- Witherington III, Ben. 2001. *New Testament History. A Narrative Account*. Grand Rapids, MI: Zondervan.

